

Отже, документування з позиції концепції процесного управління як систематизовану послідовність дій щодо відображення даних про господарські операції на паперових або електронних носіях в системі бухгалтерського обліку, в результаті якої дані перетворюються на інформацію, та в ході якої споживаються фінансові, матеріальні, нематеріальні та трудові ресурси [1].

#### **Список використаних джерел:**

1. Легенчук С. Ф. Документування в бухгалтерському обліку: процесний підхід: [монографія] / С. Ф. Легенчук, К. О. Вольська, О. В. Вакун. – Івано-Франківськ : Видавель Кушнір Г. М., 2016. – 228 с.

2. Маренич Т. Г. Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: аналіз новацій та напрями поліпшення: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/102101-215753-1-SM.pdf>.

### **ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ВИТРАТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ**

*Максименко Д. В., к.е.н., доцент,  
Даниш Н. І., магістр,  
спеціальність «Облік і оподаткування»  
Мукачівський державний університет*

Радикальні перетворення в Україні, щодо стабілізації економіки і формування ринкових стосунків потребують перебудови господарського механізму і управління на всіх рівнях. У таких умовах результати роботи кожного підприємства залежать від ефективності управління його витратами [1].

Дана тематика розглядалася у працях відомих українських вчених М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Б.І. Валуєва, В.І. Єфіменка, М.В. Кужельного, А.М. Кузьмінського, Ю.Я. Литвина, Л.В. Нападовської, В.О. Озерана, М.С. Пушкаря, В.С. Рудницького, В.В. Сопка, Б.Ф. Усача, М.Г. Чумаченка, С.І. Шкарабана та інших.

Витрати в бухгалтерському розумінні відрізняються від витрат в економічному тлумаченні. Як загальноекономічна категорія витрати характеризуються використанням різних речовин і сил природи в процесі господарювання. Під економічними витратами розуміють «затрати втрачених можливостей», тобто суму грошей, яку можна отримати при найбільш вигідному з усіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів. З бухгалтерської точки зору, витрати – це грошова оцінка вартості матеріальних, трудових, фінансових, природних, інформаційних та інших видів ресурсів використаних в процесі господарської діяльності підприємства за певний період [2].

Наявність різних точок зору щодо сутності витрат обумовлена різними підходами у поглядах на природу економічного буття взагалі і виробничого процесу зокрема. Можна виділити два основоположних підходи.

Перший базується на розумінні господарського життя з позицій трудової теорії вартості, яка передбачає взаємодію у процесі виробництва трьох основних факторів (робочої сили, предметів праці та засобів праці) з відповідною інтерпретацією поняття вартості, її складових і структури. Даний підхід переважав у розумінні сутності

економічного життя у вітчизняній науці та практиці, відповідно відбувався процес формування поглядів на поняття витрат виробництва і в бухгалтерській сфері.

Другий підхід базується на ресурсному розумінні природи господарства, передбачаючи обмеженість всіх видів ресурсів та альтернативність варіантів їх застосування. Даний підхід передбачає, що місце та роль витрат розглядається та розкривається у прикладному аспекті як складовий елемент ціни, яка формується в ринковій системі на основі зміни попиту та пропозиції [4].

Витрати підприємства можна класифікувати за різними ознаками. Класифікація витрат є передумовою успішної організації планування, обліку, контролю, аналізу та ефективного управління витратами (табл. 1).

Таблиця 1

| <b>Класифікація витрат</b>            |   |
|---------------------------------------|---|
| <b>Ознаки класифікації</b>            | <b>Групи витрат</b>   |
| За відношенням до виробничого процесу | основні витрати, накладні витрати   |
| За відношенням до обсягів виробництва | постійні витрати, змінні витрати  |
| За єдністю складу                     | одноелементні витрати, комплексні витрати   |
| За способом включення до собівартості | прямі витрати і непрямі витрати   |
| За доцільністю                        | продуктивні витрати непродуктивні витрати   |
| За економічними елементами            | матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація інші операційні витрати       |
| За статтями калькуляції               | підприємство самостійно обирає статті калькуляції   |
| За видами діяльності                  | витрати звичайної діяльності (витрати операційної, фінансової, інвестиційної діяльності), витрати надзвичайної діяльності |

Основними джерелами даних для управління витратами підприємства є дані аналітичних рахунків, які відкриваються до рахунків класів 8 «Витрати за елементами» та 9 «Витрати діяльності» .

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» регламентує порядок групування витрат операційної діяльності за наступними економічними елементами:

- матеріальні витрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;
- амортизація;
- інші операційні витрати [3].

Склад елементів операційних витрат наведено в таблиці 2:

Витрати підприємства є комплексним показником, в якому відображається велика кількість факторів, що впливають на його рівень. Усі фактори поділяються на зовнішні та внутрішні. До основних зовнішніх факторів належить зміна: ціни на ресурси, які підприємство одержує від постачальників; розміру мінімальної заробітної плати та обов'язкових платежів.

Основними внутрішніми факторами є зміна продуктивності праці; трудомісткості та матеріаломісткості продукції [5].

**Витрати операційної діяльності за елементами**

| <b>Елементи витрат</b>           | <b>Склад елементів витрат</b>  |
|----------------------------------|--|
| Матеріальні витрати              | сировина та основні матеріали; купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби; паливо й енергія, запасні частини; будівельні матеріали; тара й тарні матеріали; допоміжні та інші матеріали                |
| Витрати на оплату праці          | заробітна плата за окладами й тарифами; премії та заохочення; матеріальна допомога та компенсаційні виплати; оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу; інші витрати на оплату праці                 |
| Відрахування на соціальні заходи | відрахування на пенсійне забезпечення, соціальне страхування, страхові внески на випадок безробіття; відрахування на індивідуальне страхування персоналу підприємства; відрахування на інші соціальні заходи |
| Амортизація                      | сума нарахованої амортизації основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів  |
| Інші операційні витрати          | витрати операційної діяльності, які не увійшли до складу вищезазначених елементів; витрати на відрядження; послуги зв'язку; плата за розрахунково-касове обслуговування тощо                                 |

У результаті даних досліджень ми виявили, що в управлінському обліку витрати формуються за об'єктами діяльності підприємства, структурними підрозділами, центрами відповідальності, видами діяльності, господарськими процесами та функціональним призначенням. Економічний зміст витрат у системі управлінського обліку розглядається різними підходами з яких виділяють два основні: перший базується на розумінні господарського життя з позицій трудової теорії вартості, а другий підхід базується на ресурсному розумінні природи господарства, передбачаючи обмеженість всіх видів ресурсів та альтернативність варіантів їх застосування.

**Список використаних джерел:**

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. 4-те вид., доп. і перероб. / Ф. Ф. Бутинець – Житомир : ПП «Рута», 2006. – 687 с.
2. Давидович І. Є. Управління витратами: навч. посібник / І. Є. Давидович / – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» N 627 від 27.06.2013. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
4. Турило А. М. Управління витратами підприємства: навч. посібник. / А. М. Турило, Ю. Б. Кравчук, А. А. Турило – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.
5. Хом'як Р. Л. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посібник. / Р. Л. Хом'як – Львів.: НУ, 2008. – 1224 с.

**ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ЯКІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ***Неділька Д. М., магістр,**спеціальність «Облік і оподаткування»**Науковий керівник: к.е.н., доц. Бойко Р. В.**Львівський торговельно-економічний університет*

Серед провідних економістів і практиків простежуються різні погляди на поняття і сутність фінансової звітності, так проф. Н.М. Ткаченко пропонує таке визначення фінансової звітності: „фінансова звітність – це сукупність форм звітності, складених на основі даних обліку, яка має інформацію про фінансовий стан, результати діяльності про



# МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: [www.msu.edu.ua](http://www.msu.edu.ua)

E-mail: [info@msu.edu.ua](mailto:info@msu.edu.ua), [pr@mail.msu.edu.ua](mailto:pr@mail.msu.edu.ua)

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>